

**TILLARNI O'RGANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH: XORIJIY
TILLARNI O'QITISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARNING
TRANSFORMATION ROLI**

Nargiza Nuritdinova

*O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
«Fransuz tili nazariy fanlar kafedrası» o'qituvchisi
nuritdinovanargiza777@gmail.com*

Ro'zaxon Qalandarova

*Roman-german filologiyasi fakulteti
3-bosqich talabasi
@rozaxonqalandarovagmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada xorijiy tillarni o'rgatishda hamda o'rganishda bugungi kunda davr talabi bo'lgan axborot texnologiyalardan foydalanish orqali samarali natijalarga erishish va uning tilni o'zlashtirish va malakasini oshirishga ta'siri haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Transformatsiya, dinamik, immersiv, innovatsion, interfaol, platforma, Project Gutenberg, Google Books, smartfon, planshet, interaktiv, repetitor, global.

Аннотация: В данной статье говорится о достижении эффективных результатов за счет использования современных информационных технологий в преподавании и изучении иностранных языков и их влиянии на овладение языком и совершенствование навыков.

Ключевые слова: Трансформация, динамика, погружение, инновационный, интерактивный, платформа, Проект Гутенберг, Google Книги, смартфон, планшет, интерактивный, репетитор, глобальный.

Annotation: this article will talk about effective results in teaching and learning foreign languages through the use of Information Technology, which is the requirement of the period today, and its impact on language acquisition and professional development.

Keywords: transformation, dynamic, immersive, innovative, interactive, platform, Project Gutenberg, Google Books, smartphone, tablet, interactive, repeater, global.

Raqamli asrda axborot texnologiyalari biz o'rganish va atrofimizdagi dunyo bilan o'zaro munosabatda bo'lish usulini inqilob qildi. Chet tilini o'qitish sohasida texnologiya til o'rganish tajribasini oshirish, muloqotni osonlashtirish va lingvistik resurslardan foydalanishni kengaytirishda muhim rol o'ynaydi. Innovatsion vositalar

va platformalarning integratsiyasi bilan talabalar endi xorijiy tillar bilan dinamik va immersiv usullar bilan shug'ullanishlari, malaka va madaniy xabardorlikni oshirishlari mumkin. Bundan tashqari yurtimizning ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida bugungi kunda ta'lim jarayoni, ta'lim sifati va o'quvchilarning o'zlashtirish samaradorligida ijobiy natijalar sezilarli darajada ko'zga tashlanmoqda. Zero bu davr talabi. Bugungi kunda chet tillarini bilish muhim ahamiyat kasb etgani bois xorijiy tilni o'qitish tizimini ham isloh qilish, dars jarayonlarida zamonaviy pedagogik va axaborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda, o'qitishning ilg'or usullarini qo'llash ta'limidagi dolzarb masalalardan biriga aylandi. Shu sababli ham chet tillarini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli muhimdir va yuqorida aytganimizdek chet tillarini o'rganishda va o'rgatishda axborot-texnologiyalardan foydalangan holda bir nechta ko'rinishlarni o'rganamiz.

1. Turli ta'lim resurslariga kirish:

Axborot texnologiyalari til o'rganuvchilar uchun mavjud bo'lgan resurslar doirasini sezilarli darajada kengaytirib, ko'plab onlayn materiallar, kurslar va interfaol vositalardan foydalanish imkoniyatini yaratdi. Til o'rganish ilovalari, onlayn kurslar va ta'lim veb-saytlari kabi platformalar bir nechta tillarda ko'plab resurslarni taklif etadi, bu esa o'quvchilarga asl kontent bilan shug'ullanish, til ko'nikmalarini mashq qilish va darhol fikr-mulohazalarni olish imkonini beradi. Bunday xilma-xil va interfaol resurslarning mavjudligi turli xil o'rganish uslublari va afzalliklariga mos keladigan o'rganish tajribasini oshiradi. Ya'ni bunda joy va sharoit muhim emas. Ularning o'z turlari bor. Bular:

- Onlayn ta'lim platformalari: Coursera, Khan Academy va Udemy kabi veb-saytlar va platformalar talabalar istalgan vaqtda va istalgan joyda kirishlari mumkin bo'lgan turli fanlar bo'yicha turli kurslarni taklif qiladi.

- Elektron kitoblar va onlayn kutubxonalar: Hozirda ko'plab o'quv kitoblari va resurslari raqamli formatlarda mavjud bo'lib, talabalar ularga o'z qurilmalarida foydalanish imkonini beradi. Project Gutenberg va Google Books kabi platformalar bepul elektron kitoblarning keng to'plamini taklif qiladi.

- Ta'lim dasturlari: Smartfon va planshetlar uchun ko'plab ta'lim dasturlari mavjud bo'lib, ular o'rganishni qiziqarli va interaktiv qiladi. Til o'rganish uchun Duolingo va matematika uchun Photomath kabi ilovalar o'quvchilarga shaxsiylashtirilgan tarzda o'z malakalarini oshirishga yordam beradi.

- Ta'lim videolari: YouTube kabi platformalar o'quvchilar uchun vizual va interaktiv ta'lim tajribasini taqdim etuvchi turli mavzulardagi ta'lim videolarini taklif etadi.

- Virtual haqiqat va kengaytirilgan haqiqat: bu texnologiyalar ta'limda chuqur o'rganish tajribasini yaratish uchun tobora ko'proq foydalanilmoqda. Talabalar virtual

olamlarni kashf qilishlari va kontent bilan yanada qiziqarliroq muloqot qilishlari mumkin.

Umuman olganda, ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyati texnologiya tufayli sezilarli darajada oshirildi, bu talabalarga yanada qiziqarli va samarali usullarda o'rganish imkoniyatini berdi.

2. Til o'rganishning interaktiv platformalari:

Til o'rganishning interaktiv platformalari o'quvchilar uchun qiziqarli va ta'sirchan tajriba yaratish uchun texnologiyadan foydalanadi. Virtual sinflar, til almashish ilovalari va onlayn repetitorlik xizmatlari o'quvchilarga real vaqtda ona tilida so'zlashuvchilar yoki boshqa til ixlosmandlari bilan gaplashish, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini mashq qilish imkonini beradi. Ushbu platformalar mazmunli o'zaro aloqalar, madaniy almashinuv va hamkorlikda o'rganish imkoniyatlarini taqdim etib, til o'rganishni yanada dinamik, jozibador va samarali qiladi. Chunki til o'rganish uchun interfaol platformalar so'nggi yillarda tobora ommalashib bormoqda va tillarni o'rganishga yanada qiziqarli va shaxsiylashtirilgan yondashuvni taklif qilmoqda. Ushbu platformalar turli xil ta'lim uslublariga mos keladigan interaktiv va immersiv o'rganish tajribasini yaratish uchun texnologiyadan foydalanadi. Til o'rganish uchun ba'zi mashhur interaktiv platformalar ham mavjud bo'lib quyidagilarni ko'rishimiz mumkin:

- 1. Duolingo:** Duolingo til o'rganishning eng mashhur platformalaridan biri bo'lib, turli tillarda kurslarni taklif etadi. U o'rganishni qiziqarli va qiziqarli qilish uchun interaktiv mashqlar va viktorinalar bilan o'yin usulidan foydalanadi.
- 2. Babbel:** Babbel o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashtirilgan interaktiv darslarni taklif qiladi. U foydalanuvchilarga yangi tilda tinglash, gapirish, o'qish va yozishni mashq qilishda yordam berish uchun real hayotdagi dialoglar va vaziyatlardan foydalanadi.
- 3. Rosetta Stone:** Rosetta Stone o'quvchilarga o'z til ko'nikmalarini tabiiy ravishda rivojlantirishga yordam berish uchun tasvirlar, audio va matnlar kombinatsiyasidan foydalangan holda immersion o'rganishga qaratilgan yana bir mashhur platformadir.
- 4. HelloTalk:** HelloTalk - bu til almashish ilovasi bo'lib, foydalanuvchilarni butun dunyo bo'ylab ona tilida so'zlashuvchilar bilan til amaliyoti uchun bog'laydi. Foydalanuvchilar nutq qobiliyatlarini yaxshilash uchun boshqalar bilan suhbatlashishlari, qo'ng'iroq qilishlari va hatto til almashishlari mumkin.

Til o'rganish uchun ushbu interfaol platformalar yangi tilni o'rganishning dinamik va qiziqarli usulini taklif qiladi, bu o'quvchilarga gapirish, tinglash, o'qish va yozishni qiziqarli va samarali tarzda mashq qilish imkonini beradi.

5. Til o'zlashtirish uchun multimedia vositalari:

Multimedia vositalari tilni o'zlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi va o'quvchilarga tilni turli yo'llar bilan o'zlashtirish va amaliyotda qo'llashda yordam berish uchun turli xil manbalarni taqdim etadi. Ushbu vositalar immersiv o'rganish tajribasini yaratish uchun audio, video, tasvirlar va interaktiv kontentdan foydalanadi. Til o'zlashtirish uchun biz ba'zi mashhur multimedia vositalari o'rganamiz:

Podkastlar: Podkastlar turli mavzularni qamrab oluvchi va ko'p tillarda mavjud bo'lgan audio dasturlardir. Ular tinglash qobiliyatini yaxshilash, yangi lug'atni o'rganish va talaffuzni mashq qilishning ajoyib usuli. Til o'rganuvchilar til o'rganish uchun maxsus mo'ljallangan podkastlarni topishlari yoki turli mavzularda o'z tillarida podkastlarni tinglashlari mumkin.

- **Video va filmlar:** maqsadli tilda video va filmlarni tomosha qilish tinglab tushunishni yaxshilash, yangi so'z boyligini o'rganish va til madaniyati bilan tanishishning ajoyib usuli hisoblanadi. YouTube, Netflix va til o'rganish veb-saytlari kabi platformalar qo'shimcha yordam uchun subtitrlar bilan bir nechta tillarda video va filmlarning keng tanlovini taklif qiladi.

Til o'rganish ilovalari: FluentU, Tandem va HelloTalk kabi til o'rganish ilovalari foydalanuvchilarga yangi tilda tinglash, gapirish, o'qish va yozishni mashq qilishda yordam berish uchun interaktiv videolar, audio yozuvlar va fleshkalar kabi multimedia elementlarini o'z ichiga oladi. Ushbu ilovalar ko'pincha tilni samarali o'zlashtirishni qo'llab-quvvatlash uchun shaxsiy fikr-mulohaza va taraqqiyotni kuzatish imkonini beradi.

- **Onlayn kurslar va veb-seminarlar:** Ko'pgina onlayn platformalar o'qituvchilar bilan video darslar, interaktiv mashqlar va jonli sessiyalarni birlashtirgan multimedia til kurslari va vebinarlarni taklif qiladi. Ushbu manbalar turli malaka darajalari va o'quv maqsadlariga javob beradi, bu esa o'quvchilarga muloqot ko'nikmalarini mashq qilish va real vaqtda fikr-mulohazalarni olish imkonini beradi.

- **Til o'rganish o'yinlari:** Quizlet, Memrise va Duolingo kabi o'yinlashtirilgan til o'rganish ilovalari va veb-saytlari o'quvchilarni interfaol o'yinlar, viktorinalar va lug'atni saqlash va grammatika amaliyotini osonlashtiradigan vazifalar orqali jalb qiladi. Ushbu o'yinlar tilni o'zlashtirishni qiziqarli qiladi va o'quvchilarni material bilan doimiy ravishda shug'ullanishga undaydi. Qisqa qilib aytganda barcha metodlardan foydalanganda texnologiyalarning o'rni katta. Tilni o'zlashtirish uchun multimedia vositalaridan foydalanish orqali o'quvchilar o'zlarining til ko'nikmalarini oshirishlari, o'zlariga bo'lgan ishonchlarini oshirishlari va maqsadli tilga dinamik va interaktiv tarzda kirib borishlari mumkin. Ushbu manbalar turli xil o'rganish uslublari va afzalliklariga mos keladigan boy o'rganish tajribasini taqdim etadi.

Xulosa qilib aytganda, axborot texnologiyalari chet tilini o'rganish manzarasini o'zgartirib, innovatsion vositalar, platformalar va resurslarni taklif etib, til o'rganish

tajribasini oshirish hamda talabalarga chet tilini ravon va malakali o'rganishga imkon yaratdi. Interaktiv, o'yinlashtirilgan, multimedia va adaptiv texnologiyalardan foydalangan holda, o'qituvchilar va o'quvchilar tobora o'zaro bog'langan dunyoda til o'zlashtirish, madaniy almashinuv va muloqotni osonlashtirish uchun texnologiya kuchidan samarali foydalanishlari mumkin. Chet tillarini o'qitishda axborot texnologiyalarini qo'llash nafaqat til ko'nikmalarini oshiribgina qolmay, balki turli madaniyatlarni chuqurroq qadrlashni rivojlantiradi va global muloqot va tushunishni rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Chet tillarini o'qitishda multimedia va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarning istiqboli(2016) 82-83.
2. Arnold, N. va Ducate, L. (2015). Tillarni mustaqil o'rganishda til o'rganish strategiyalari: kompyuterdan foydalanishning o'rni. Til o'rganish va texnologiya, 19(1), 101-123.
3. Godwin-Jons, R. (2016). Rivojlanayotgan texnologiyalar: til o'rganish uchun mobil ilovalar. Til o'rganish va texnologiya, 20(2), 3-17.
4. Stokvell, G. (2010). Barqaror ta'limni rivojlantirish uchun mobil texnologiyalardan foydalanish. L. Tomei (Tahr.), Axborot texnologiyalari o'quv dasturlari integratsiyasi ensiklopediyasida (435-446-betlar). IGI Global.
5. Torn, S. L. va Fisher, I. (2012). Raqamli asrda chet tillarini o'rganish va o'qitish. S. L. Torn va I. Fischer (Eds.), Routledge qo'llanmasi til va raqamli aloqa (455-472-betlar). Routledge.
6. Warschauer, M. va Meskill, C. (2000). Texnologiya va ikkinchi tilni o'rganish. J. Rosenthal (Tahr.), Bakalavriat ikkinchi til ta'limi bo'yicha qo'llanma (303-318-betlar). Routledge.
7. Vu, V. C. V. (2019). Gamified til o'rganish o'yini: ijtimoiy ekotizim istiqboliga. Kompyuter yordamida til o'rganish, 32(1-2), 106-132.